

דף צד.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן רכט פעיף א

עיין לעיל דף צג: עין משפט ג

עין משפט ג.

יו"ד סימן רצז פעיף ה

ה. ה. הרואה כלאים בכרם חבירו וקיימן הרי הרואה אסור בהנייתן **מ** וכל אדם מותרים בהם **ז**, ואלו קיימן בעל הכרם היה מקדיש אותם לכל אדם כמו שביארנו.

דף צד:

עין משפט א.

ח"מ סימן ש פעיף א

א. א. שנים שהפקידו אצל אחד, זה מאה והשני מאתים, וכל אחד משניהם אומר אני הוא שהפקדתי המאתים והשומר אומר אני יודע, ישבע כל אחד מהם **פ** שהפקיד מאתים ויתן לכל אחד מאתים מפני

מ. כתב הט"ז בס"ק ג' דהטעם משום קנס, והיינו שיש לו רשות לילך לכרם חבירו ואין חבירו מקפיד עליו ואז יש לו דין כפועל, ומשמע ג"כ שאירי במי שיש בידו לעקור או לקיים.

נ. ואין חוששין לסתם ירק הנמכר בארץ ישראל שמא מכלאי הכרם הוא דאחזוקי איסורא לא מחזיקינן, ובפרט במידי דלא שכיח. וכתב בברכי יוסף בשם מר זקינו הרב החסיד מוהר"ר אברהם אזולאי דאף במקום ששכיח כמו בעיר חברון שאז בזמנו היו נוטעים קישואין בכרם כי כן דרכם עם כל זה נראה להתיר בקישואים הנמכרים בשוק לפי שאזלינן בתר רובא ורוב הקישואין באין מחוץ לעיר שאין בהם חשש כלאים. אבל אם עכו"ם מסל"ת שהם מהכרם ודאי אסורים ולא אמרינן להשביח מקחו מכוין. ועוד הוסיף שם להתיר הקישואין הנמכרים בעיר כיון שכל הכרמים שזורעים בהם קישואין הם ילדות ואינם עושים פירות. מברכי יוסף.

ס. בב"מ ל"ז ע"א במשנה, ולא דומה לטוענו ק' לי בידך ומשיב לו חמשים אני יודע בודאי שיש לך ונ' איני יודע שמשלם מאה בלא שבועה כמבואר בס"י ע"ה סעיף י"ג, דכאן הדבר ברור שבפשיעתו הוא הפסיד מאה לאחד שלא כדין, וע"כ כדין הוא שיטלו שניהם מאתים בשבועה, כ"כ הרשב"א שם בב"מ על המשנה, ועוד שדין זה כאן אפי' באומר לכל אחד הילך מאה אינו נפטר. ומה שנשבע כל אחד מהם היינו בנקיטת חפץ. ש"ך ס"ק ב'.

שפשע, שהיה לו לכתוב שם כל אחד על הכיס שלו ^ע, אבל אם שניהם אינם תובעים אותו בכרי על המאתים, אם בא לצאת ידי שמים חייב לכל אחד משניהם מאתים, ובדיני אדם פטור ^פ.

ב. הביאו לו שניהם כאחד שלוש מאות בכיס אחד ^ז ובאו לתבוע וכל אחד אומר שלי המאתים נותן מאה לזה ומאה לזה והשאר יהיה מונח אצלו ^ק לעולם, או עד שיודה האחד לחבירו, שהרי אומר להם כיון שראיתי שאינכם מקפידים זה על זה והבאתם בכיס אחד, לא הטרחתי עצמי לידע ולזכור תמיד מי בעל המאה ומי בעל המאתים, ואפי' לצאת ידי שמים פטור.

וי"א דאם תבעו ^י אותו כל אחד מאתים חייב לצאת י"ש גם במקרה זה.

עין משפט ב. חו"מ סימן נב סעיף א

א. שטר שיש בו ריבית מפורשת, אינו גובה בו הריבית ^ש אבל גובה בו

^ע. ואין די בזה שיכתוב על כיס בעל המאתים שזה שלו, שעדיין יש פשיעה דשמא יבוא שלישי לתבוע הכיס שיש בו מאה. סמ"ע ס"ק ב'.

^פ. שיכול לומר דיקדקתי מי בעל המאתים ושכחתי, והראיה שגם הם שכחו ממה שלא תבעו אותי. סמ"ע ס"ק ג'.

ואם לא תובעים אותו אפי' בשמא, הק' הנותרים חולקין שאין כאן רמאי. ש"ך ס"ק ה'.
^ז. רמב"ם פ"ה משאלה הלכה ד' וכאוקימתא דרבא שם וכך גירסת הרי"ף שם, ולפי דבריהם כל שלא הפקידו בכיס אחד אע"פ שהפקידו זה בפני זה הו"ל כאילו הפקידו זה שלא בפני זה והיה לשומר לדייק, אבל גירסת רש"י ותוס' והרא"ש העיקר אם הפקידו זה בפני זה אין על השומר לדייק. סמ"ע ס"ק ה'.

^ק. וי"א דיהיה מונח בכי"ד, בב"י בשם תלמידי הרשב"א, והרמ"א, וכ"כ התוס' בב"ק ק"ג ע"א.

ולא אמרינן חולקין כיון שתבעו אותו ודאי שישנו רמאי. ש"ך ס"ק ח'.
 וצריך השומר לישבע היסת שאינו יודע שהרי כל אחד תובעו בכרי, ואפי' רוצה להניח המנה הג' בכי"ד צריך לישבע שבועה זו שאינו יודע. ש"ך ס"ק ט'.

ולעולם, היינו עד שיבוא אליהו או עד שירצו לחלוק המנה הג' בניהם. סמ"ע ס"ק ז'.

^ר. הטור והרא"ש, ואם תבעו אותו פטור לכו"ע גם לצאת י"ש. ש"ך ס"ק י"ג.
^ש. מברייתא קמא דף נ' ע"ב, ובב"מ דף ע"ב ע"א. וכפירוש רש"י שם. וגובה בו הקרן כחכמים דלא קימ"ל כר"מ בקנסותיו שקנס גם בקרן.

ומה שהשטר כשר לגבות בו הקרן ולא נפסל מכח העדים שעברו על הלאו "דלא תשימון עליו נשך" תירצו בתוס' דרק בלוה ומלוה וערב משמע ליהו לאינשי שעוברים, ולא לעדים, כמו שאמרו בב"מ דף ה' ע"ב לגבי הלאו דלא תחמוד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הקרן אפי' ממשעבדי, אבל אם כלל הקרן עם הריבית ביחד, אינו גובה גם את הקרן, ופסול מפני שיבא לגבות בו הריבית.

* ואם ת' החייב מודה לו צריך הוא לשלם לו הקרן, א' וי"א דפטור דקנסינן ליה למלוה

א. ב. אם המלוה הלוח ע"י שליח, והשליח עשה שטר וכלל הקרן עם הריבית, בכה"ג ב' גובה הקרן לכו"ע, דיכול לומר המלוה לתקוני עשיתיו שלוחי, ולא לעותי.

א. ג. שטר שהוא קרוע ג' קרע בי"ד, והוא שקרוע במקום העדים והזמן והתורף, ד' או שקרוע שתי וערב פסול. ואם ניכר שנעשה בסכין אפי' לא נקרע שתי וערב פסול.

נקרע ה' לשניים, גרוע יותר מקרע בי"ד ופסול.

* ד. אם ישנם עדים שהשטר נקרע באונס, דינו כנמחק שטר חובו

אבל לדעת הרמב"ן העדים נפסלו לעדות בידעו שיש ריבית קצוצה. ואם הריבית רק מדרבנן אפי' כלולה עם הקרן גובה הקרן גם ממשעבדי דלא גזרו רק בריבית דאורייתא, ש"ך ס"ק א'.

ועוד כתב שאם הערב עובר בלאו כלוח ומלוה, שמדברי הב"י בסי' ל"ד ובשו"ע סעיף י' שכתב המלוה והלוה בריבית פסולים ולא כלל הערב ועדים עמהם משמע דהם לא נפסלים, ש"ך ס"ק א'.

ת. וה"ה כשיש עדים אחרים, או אפי' אותם עדים שהרי לא נפסלו לעדות כנ"ל לדעת הב"י והשו"ע מלבד לדעת הרמב"ן. נתיבות ס"ק ג'. והוא ממהרי"ק שורש י"ז כשהחייב מודה.

א. מהרי"ק בשם המרדכי והתוס'. דכאן ההלואה נעשית באיסור סמ"ע ס"ק ד'. ולא דמי לשטר מוקדם דהשטר פסול אבל לא מפסיד המלוה, דשם רק השטר נעשה באיסור, והש"ך חולק וסובר דגם התוס' ס"ל דגובה הקרן ודלא כהי"א ברמ"א.

ב. שם במהרי"ק שורש י"ז.

ג. בתרא קמ"ח ע"ב.

ד. דלא בא אביי לחלוק אלא להוסיף, כן פירש הרשב"א, וה"ה בשם רב האי גאון. ודוקא שקרוע שתי וערב על פני כל השטר כ"כ הש"ך.

ה. ואם נקרע בקפלים שלו אפי' לגמרי לא נפסל בכך, שתולין מכח השימוש, כ"כ הסמ"ע בס"ק ח', וכן נוהגין וכ"כ התומים והנתיבות בס"ק ה'.

י שבי"ד עושין שטר אחר, ואם היה קרע שלא כקרע בי"ד, **ז** ונראה לדיין שהיה בו קרע בי"ד, והוסיפו עליו כדי להעלים הקרע בי"ד, אין גובין בו.

י"ד סימן קפא פעיף יא

יא. יב. שטר שיש בו רבית בין של תורה בין של דבריהם גובה **ח** את הקרן שלהם, והוא שיהיה ניכר **ט** שהוא רבית.

הגה: כגון שמפורש בשטר הקרן בפני עצמו, או שלא נכתב בשטר רק הקרן **י** והעדים מעידים על כו"כ רבית.

הגה: כל מי שבא לידו **כ** שטר שיש בו רבית, יקרע השטר שחיישינן שמא יגבה בו גם הרבית.

יא. יג. אם אין הרבית מפורש בשטר אלא שכלול הקרן עם הרבית בסך

ו. ודוקא שנקרע במקום הפוסל, אבל בלא נקרע במקום הפוסל אין עושין שטר אחר, כ"כ הסמ"ע ס"ק ט'.

ז. אבל אם נמצא חור בשטר נקב אין אומרים במקום החור היה קרע בי"ד דאין פוסלין שטר מספק, כ"כ הרשב"א בסמ"ע ס"ק י"א.

ח. מברייתא שם בב"מ דף ע"ב ע"א וכחכמים, דלא קנסו התירא אטו איסורא, וכך היא הסכמת הפוסקים דקימ"ל כר"מ בגזירותיו ולא בקנסותיו. ואפי' יש בו רבית של דבריהם כך נראה מדברי התוס' בב"ק דף ל' ע"ב והרא"ש והרמב"ם. באר הגולה אות ט"ז.

ט. דאם לא כן העדים פסולים שרשעים הם שמעידים שחתמו על איסור, כ"כ הט"ז בס"ק ז'. והש"ך כתב שמייירי שכתב הקרן בפני עצמו והרבית בפני עצמה, וגבי אפי' ממשעבדי והעדים לא נפסלו בכך אפי' ברבית דאורייתא "דלא תשימון עליו נשך" לא משמע לאינשי אלא במלוה ולוה, וכך נראה דעת מר"ן המחבר בחו"מ בסי' ל"ד וריש סי' נ"ב.

לפ"ז אפי' בכלל הקרן ורבית ביחד לסך אחד בשטר, לא נפסלו העדים רק שבכה"ג אינו גובה הקרן שמא יבא לגבות גם הרבית בתורת קרן וכ"כ הש"ך בס"ק כ'. רק שצריך להבין לדעת הט"ז בס"ק ז' אם יכתוב הקרן כו"כ והרבית כו"כ בשטר מדוע לא נפסלו בזה העדים דמאי שנא כלל או פירש, וצ"ע. אח"כ ראיתי בעצי לבונה שהקשה קושיא זו, ע"ש.

י. כתב הט"ז בס"ק ח' דפירוש הדברים הם שהכל נכלל בתורת קרן, והעדים החתומים לא ידעו שיש כאן רבית כך שלא נפסלו, אבל עדים אחרים יודעים שיש כאן רבית כו"כ ובזה פסק השו"ע כהרמב"ן.

כ. בב"י מסיק דאפי' מפורש בו כו"כ רבית דאורייתא קורעו דחיישינן לב"ד טועין וכ"כ הד"מ. ש"ך ס"ק כ'.

אבל כשלא נכתב בשטר רק קרן בלבד פשוט דאסור לקורעו. ש"ך ס"ק י"ט.

הכל כו"כ, אינו גובה בו אפי' הקרן ל.

הגה: עיין בחו"מ סי' נ"ב.

ל. מתוס' שם וכו"י, דרבנן מודים בגזירה שמא יגבה. וכל זה ע"פ השטר אינו גובה אבל אם הלוח מודה גובה הקרן כדין מלוה ע"פ, אף שהרמ"א בסי' נ"ב בחו"מ הביא ב' דעות בענין זה. ט"ז ס"ק י'.